

СПРАВА «ЩЕРБАКОВ ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF SHCHERBAKOV v. UKRAINE)

(Заява № 39708/13)

Стислий виклад рішення від 20 вересня 2018 року

19 липня 2010 року працівники міліції затримали заявника. У результаті жорстокого з ним поводження працівників міліції заявник зізнався у вчиненні злочину. Протокол затримання, яким було задокументовано затримання заявника за підозрою у вчиненні злочину, був складений лише 22 липня 2010 року. Того ж дня заявнику призначили безоплатного захисника. Під час допиту заявника як підозрюваного та у присутності захисника заявник повторив надані ним зізнавальні показання.

Пізніше судово-медична експертиза встановила наявність у заявника тілесних ушкоджень, які могли утворитись внаслідок жорстокого з ним поводження. Прокурор Слов'янської міжрайонної прокуратури у межах дослідчої перевірки скарг заявника на жорстоке поводження відібрав пояснення у працівників міліції, які заперечили будь-яке жорстоке поводження. У результаті прокурор відмовив у порушенні кримінального провадження щодо працівників міліції за відсутністю у їхніх діях складу злочину.

23 лютого 2012 року Слов'янський міськрайонний суд Донецької області (далі — міськрайонний суд) визнав заявника винним у вчиненні злочину, пославшись, зокрема, на надані заявником під час досудового слідства зізнавальні показання. Заявник намагався оскаржити це рішення, проте апеляційний суд залишив вирок щодо заявника без змін.

19 березня 2013 року Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ залишив без змін рішення судів першої та апеляційної інстанцій.

До Європейського суду з прав людини (далі — Європейський суд) заявник скаржився за статтею 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі - Конвенція) на жорстоке поводження працівників міліції з метою отримання зізнавальних показань, непроведення ефективного розслідування у зв'язку з цим та за пунктом 1 статті 6 Конвенції на несправедливість кримінального провадження щодо нього, оскільки його засудження ґрунтувалось на його показаннях та свідка, наданих під примусом.

Європейський суд констатував порушення матеріального та процесуального аспекту статті 3 Конвенції у зв'язку з тим, що заявник зазнав тілесних ушкоджень в результаті жорстокого поводження, а також у зв'язку із непроведенням органами влади ефективного розслідування скарг заявника на таке поводження. Суд зазначив, що поводження з заявником має бути кваліфіковане як нелюдське та таке, що принижує гідність, відповідальність за яке несе держава відповідно до Конвенції.

Скаргу заявника щодо обґрунтування його засудження показаннями свідка Європейський суд визнав необґрунтованою, оскільки немає жодних доказів того, що свідок надав свої показання під примусом, не було.

Щодо визнання судами допустимими доказами зізнавальних показань заявника, отриманих внаслідок жорстокого поводження, Європейський суд дійшов висновку, що надані заявником зізнавальні показання були отримані в результаті жорстокого поводження в порушення статті 3 Конвенції, а національні суди, як вбачається, посилались на них. Європейський суд вказав, що яку б роль не відіграли у засудженні такі показання, надані в результаті жорстокого поводження, вони непоправно порушують справедливість провадження у цілому. З огляду на це Європейський суд констатував порушення пункт 1 статті 6 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО,

«1. *Оголошує* прийнятними скарги статтею 3 Конвенції та пунктом 1 статті 6 Конвенції щодо визнання допустимими доказами показань заявника, а решту скаргу заяві — неприйнятними;

2. *Постановляє*, що було порушено процесуальний аспект статті 3 Конвенції;

3. *Постановляє*, що було порушено матеріальний аспект статті 3 Конвенції;

4. *Постановляє*, що було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції;

5. *Постановляє*, що:

(а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику 12 000 (дванадцять тисяч) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись, в якості відшкодування моральної шкоди; ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на вищезазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського цен-

трального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

6. Відхиляє решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.»